4.5. Başarı ve Başarısızlık

Dinimize göre başarı Allah'tandır (cc). Kul herhangi bir işte başarılı olmak için çalışır, gayret gösterir. Ama o iş sonunda başarıya ulaşabilmesi Allah'ın (cc) takdiriyle mümkün olur. Bir de neyin başarı neyin başarısızlık olduğunu biz tam anlamıyla bilemeyiz. Hele hele günümüzde bu kavram çok yanlış yerlerde kullanılabilmektedir. Asıl başarı Allah'ın (cc) rızasını kazanabilmektir.

Bazı somut ve dünyevi başarısızlıkların faturasını hemen kadere kesmek de doğru değildir. Azimle ve çabayla hareket edilmesi gereken noktalarda başarısızlığı sonraki adımların önünde bir engel olarak görmemek gerekir.

İnsan, iradesini doğru yolda kullanıp güzel şeylere yönelirse başarı kazanır. Buna "tevfik" denir. Bu, Allah'ın (cc) rızası yönünde hareket eden kulun işlerinde muvaffak kılınması anlamına gelir. Benzer anlamlar taşıyan ''inayet, nusret, lutf ve tevfik" hayır ve iyiliğe yönelik davranışlardandır. Hadislerde geçen "ve billahi't-tevfik, Allahu veliyyü't-tevfik" gibi ifadeler de başarının Allah'ın (cc) yardımıyla mümkün oluşuna dikkat çekmektedir.

İnsanın yanlışa yönelmesi ve kötü olanı tercih etmesiyle başarısızlık gelir. Buna da "hızlan" denir. Hızlan, Allah'ın (cc) yanlış yönde hareket eden kulundan yardımını kesmesidir.

Aslında Allah (cc) kullarını iman ve inkârdan soyutlanmış olarak yaratmış, daha sonra onlara emirler göndermiş, inkâr yolunu tutanlar buna kendi fiilleriyle yönelmiştir. Ancak bu yöneliş, kulun inkâr etmeyi istemesi sonucu Allah'ın (cc) hızlanıyla gerçekleşmiştir. İman eden de kendi fiiliyle iman etmekle birlikte bu fiil onun imanı istemesine bağlı olarak Allah'ın (cc) yardımıyla (tevfik) vücuda gelmiştir.

88. Buhari, Merdâ, 2.
89. Ebu Davûd, Tıp, 1.

Görsel 7.14: Bir işte başarılı olmak ve ustalaşmak için uzun süre emek vermek gerekir.

“Dedi ki: Ey kavmim! Eğer benim, Rabb’im tarafından (verilmiş) apaçık bir delilim varsa ve O bana tarafından güzel bir rızık vermişse buna ne dersiniz? Size yasak ettiğim şeylerin aksini yaparak size aykırı davranmak istemiyorum. Ben sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Fakat başarmam ancak Allah’ın yardımı iledir. Yalnız O’na dayandım ve yalnız O’na döneceğim.”[90]

Başarı bir kader sonucu çalışmadan kendiliğinden gerçekleşen bir şey değildir. Başarılı olmanın yolu, emek vermekten ve çok çalışmaktan geçer. Bir kimse hedeflerine ulaşmak ve başarılı olmak için gayret etmek zorundadır. Emek vermeden başarılı olmayı istemek doğru bir tutum değildir. Örneğin bir sporcunun başarılı olması için beslenmesine, antrenmanlarına, uyku düzenine dikkat etmesi gerekir.

“Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur.”[91]

Peygamberlerin hayatı, çektikleri sıkıntılar ve başarılı olmak için gösterdikleri gayretler bu konuda yeterince örnek oluşturmaktadır. Bu anlamda başarılı olmak için kişinin gayret göstermesi ve özellikle ahlaki sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir. Bu yüzden kişi öncelikle çok çalışmalı, ardından başarılı olmayı Allah’tan (cc) beklemelidir.

4.6. Dua ve Tevekkül

Dua, kulluğun özüdür. İnsan, kulluğunun gereği olarak daima dua etmelidir. Genellikle dua, henüz elimizde olmayan bir nimete ulaşmak veya içinde bulunduğumuz bir sıkıntıdan kurtulmak için yapılır. İnsan dua ile mevcut hâlinin değişmesini veya iyi hâlinin devamını ister.

“Kaderi ancak dua engeller. Ömrü ancak iyilikler artırır. Kul işlediği günahlar yüzünden rızkından mahrum olur.”[92] *“Kime dua kapısı açılmışsa ona rahmet kapıları açılmış demektir. Allah’tan (cc) talep edilen (dünyevi) şeylerden O’nun en çok sevdiği, afiyettir. Dua, inen ve henüz inmemiş her çeşit musibet için faydalıdır. Kazayı/kaderi ancak dua geri çevirir. Öyleyse ey Allah’ın (cc) kulları, duaya sarılın.”*[93] Görüldüğü gibi bu hadislerde duanın kadere tesir etmesini kulun iyilikleri istemesi ve kötülüklerden korunması manasında anlamak gerekir.

Görsel 7.15: İsteklerimizi dua yoluyla Allah’a iletiriz.

90. Hud suresi, 88. ayet.
91. Necm suresi, 39. ayet.
92. Hakim, Müstedrek, I, 394; İbnu Hibban, Sahih, No: 872.
93. Tirmizi, Daavât, 102; Hakim, Müstedrek, I, 670, 675; Müsned, V, 234.